



Minister Finansów

Warszawa, 7 marca 2024 roku

Sprawa: Odpowiedź na Interpelację nr 1194
Znak sprawy: BIW5.054.1.2024
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 1194 z 30 stycznia 2024 r. złożoną przez Klub Parlamentarny Koalicji Obywatelskiej – Platformy Obywatelskiej, Nowoczesnej, Inicjatywy Polskiej, Zielonych - Panią poseł Małgorzatę Gromadzką, Pana posła Piotra Kandybę oraz Panią poseł Alicję Łepkowską - Gołaś w sprawie przypadków stawiania funkcjonariuszom Służby Celno-Skarbowej zarzutów karnych, przedstawiam poniższe stanowisko.

Ad. 1

Czy w przeciągu ostatnich kilku lat kierowane były pisma służbowe z OC Hrebenne do Naczelnika LUCS lub Dyrektora IAS w Lublinie dotyczące problemów z kontrolą wskazanych w piśmie osób, notorycznie naruszających przepisy akcyzowe i kierowania z ich strony gróźb karalnych wobec funkcjonariuszy celnych ?

Naczelnik Lubelskiego Urzędu Celno-Skarbowego oraz Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Lublinie mieli wiedzę w zakresie problemów z kontrolą wskazanych w piśmie osób w OC Hrebenne. W stosunku do ww. osób właściwe komórki organizacyjne w strukturach Izby Administracji Skarbowej w Lublinie prowadziły czynności służbowe. Stałe monitorowanie aktywności osób objętych zainteresowaniem wskazywała, że osoby te przekraczając granicę poddawane są kontrolom celno-skarbowym wykonywanym przez funkcjonariuszy Oddziału Celnego w Hrebennem. W wyniku czynności Biura Inspekcji Wewnętrznej MF ustalono, iż tylko jedna z wytypowanych przez komórki analityczne IAS w Lublinie miała związek ze sprawą, w której w późniejszym terminie zatrzymano funkcjonariuszy z Oddziału Celnego w Hrebennem. Jednakże typowanie przez IAS w Lublinie dotyczyło potencjalnych nieprawidłowości ze strony tych osób

w przewozie paliwa i wyrobów tytoniowych, a nie działań wymierzonych przeciwko funkcjonariuszom Służby Celno-Skarbowej.

Ad. 2

Czy kadra kierownicza, jeśliby przyjąć, że nie miała pisemnych notatek od funkcjonariuszy, to czy na podstawie informacji przekazanych ustnie podjęła działania w celu ochrony funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej i wprowadzenia takich procedur kontrolnych wobec recydywy, które stałyby się gwarancją ich bezpieczeństwa w rzetelnym, pozbawionym obaw wykonywaniu ich obowiązków?

Kadra kierownicza podjęła szereg działań w celu ochrony funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej, między innymi wprowadziła procedury kontrolne, które stanowią gwarancję ich bezpieczeństwa w rzetelnym, pozbawionym obaw wykonywaniu ich obowiązków.

W Lubelskim Urzędzie Celno-Skarbowym przeprowadzono szkolenie dla kadry OC Hrebenne, podczas którego podkreślono konieczność dokumentowania zdarzeń notatkami służbowymi oraz nagrywania kontroli tych osób kamerami nasobnymi. Ponadto kadra kierownicza wystosowała pismo w sprawie raportowania o sytuacjach mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo służby.

Właściwa komórka dochodzeniowo-śledcza w strukturach Izby Administracji Skarbowej w Lublinie prowadzi postępowania dotyczące osób wymienionych w piśmie z uwzględnieniem łączności czynów – sprawy łączone są na etapie postępowania przygotowawczego. Kolejne sprawy są przydzielane tej samej osobie oraz są monitorowane przez osoby prowadzące czynności pod kątem nowych ujawnień, w celu ustalenia prawdopodobieństwa zmiany kwalifikacji czynu na przestępstwo.

Oprócz działań incydentalnych zostały podjęte działania w zakresie zmiany struktury komórek organizacyjnych urzędu. W największych OC towarowych utworzono komórki analityczne, które na bieżąco monitorują zagrożenia w odprawach celnych, dokonują lokalnych zastrzeżeń, wspomagają proces kontroli. Działaniem tym objęto również OC Hrebenne.

Dodatkowo, w marcu 2023 r. funkcjonariusze Lubelskiego Wydziału Terenowego BIW wykonywali, na terenie OC w Hrebennem, czynności procesowe polegające na odebraniu zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z art. 226 kk (groźby bezprawne) od 8 funkcjonariuszy zamiejscowego oddziału. Podczas prowadzonych działań poinformowano wówczas miejscowych funkcjonariuszy o konieczności zgłaszania do Biura czynów posiadających znamiona przestępstwa pochodzących od wymienionych w piśmie osób. W trakcie rozmowy, jak również do dnia 6 lipca 2023 r. do Lubelskiego Wydziału Terenowego BIW nie wpłynęły żadne zawiadomienia pochodzące od funkcjonariuszy OC w Hrebennem.

W trakcie wykonywania regulaminowych zadań, w marcu 2023r. Lubelski Wydział Terenowy Biura Inspekcji Wewnętrznej, po analizie przeprowadzonych czynności operacyjno-rozpoznawczych dokonał rejestracji sprawy operacyjnej. W ramach prowadzonej sprawy ustalono, że z grupą przemytniczą mogła współdziałać grupa funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej pełniąca służbę na drogowym przejściu granicznym w Hrebennem.

Na podstawie zgromadzonego przez Lubelski Wydział Terenowy BIW MF materiału dowodowego, Prokuratura Okręgowa w Lublinie w dniu 7 lipca 2023 r. wszczęła śledztwo i powierzyła Lubelskiemu Wydziałowi Terenowemu BIW wykonywanie jego poszczególnych czynności. W ramach postępowania przygotowawczego zatrzymano łącznie 23 osoby, w tym: 14 członków zorganizowanej grupy przestępczej oraz 9 funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej, szacowane uszczuplenia należności publicznoprawnych opiewały na kwotę około 8 mln zł.

Ad. 3 i 4

Czy omawiane były w gronie kadry kierowniczej wszystkich szczebli, tematy poświęcone praktyce realizacyjnej wobec zorganizowanych grup przemytniczych, a jeśli tak, to czy ustalenia wybiegały ponad rutynowe, biurokratyczne zastrzeżenia i dyrektywy w systemie analizy ryzyka, przeznaczone do realizacji dla losowo wybieranych do kontroli na zmianach funkcjonariuszy celno-skarbowych?

Kto sporządzał ewentualne pisma sygnalizujące problemy z kontrolą, w jakim okresie i jakie podjęto kroki zapobiegawcze, eliminujące zagrożenia w przedmiotowej sprawie, zarówno w zakresie bezpieczeństwa funkcjonariuszy, jak i gwarancji zapewnienia środków i sił do prawidłowej kontroli celno-skarbowej w sytuacjach istnienia zorganizowanego procederu związanego z przemytem głównie towarów akcyzowych w ruchu osobowym przez wskazane wyżej osoby ?

Tematyka działań wobec zorganizowanych grup przestępczych była omawiana na szczeblu kadry kierowniczej Lubelskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Białej Podlaskiej. Podjęte działania, poza standardowymi polegającymi na przeprowadzaniu analiz i zakładaniu zastrzeżeń systemowych, polegały między innymi na analogicznych jakiego podejmowano w stosunku do osób wymienionych w piśmie. Informacje przepływały z poziomu Naczelnika Lubelskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Białej Podlaskiej do Dyrektora IAS w Lublinie, a w wybranych przypadkach do Biura Inspekcji Wewnętrznej.

W Lubelskim Urzędzie Celno-Skarbowym podjęto szereg działań zaradczych: przeprowadzono szkolenie dla kadry OC, podczas którego podkreślono konieczność prawidłowej dokumentacji oraz nagrywania kontroli tych osób kamerami nasobnymi oraz wystosowano pismo w sprawie raportowania o sytuacjach mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo służby, włączając udział uzbrojonych funkcjonariuszy do pomocy OC w działaniach kontrolnych. Dodatkowo podjęto działania w zakresie zmiany struktury komórek organizacyjnych Urzędu. W największych OC towarowych stworzono komórki analityczne, które to na bieżąco monitorują zagrożenia w odprawach celnych, dokonują lokalnych zastrzeżeń, wspomagają proces kontroli. OC Hrebenne w zakresie sprawy wskazanych osób wykazywał wzmożoną aktywność oraz ostrożność.

Ad. 5

Czy zastosowanie procedury zatrzymania podejrzanych funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej podczas wykonywania obowiązków służbowych na przejściu musi mieć zastosowanie bezwzględnie w każdym przypadku w obecności innych funkcjonariuszy i osób postronnych, bo godzi to w godność zawodu oraz narusza stan psychiczny

zatrzymanego, co w przyszłości wpływa na jego postrzeganie i sposób wykonywania obowiązków (dlaczego nie są wystawiane funkcjonariuszom wezwanie do stawienia w charakterze podejrzanego Prokuraturze) ?

Uprawnienie do zarządzania zatrzymaniem i przymusowego doprowadzenia posiada wyłącznie prokurator. Zatrzymanie następuje w celu przymusowego doprowadzenia osoby podejrzanej. Kodeks postępowania karnego uzależnia przymusowe doprowadzenie osoby podejrzanej od wystąpienia trzech przesłanek, a mianowicie: 1) uzasadnionej obawy, że nie stawi się ona na wezwanie w celu przeprowadzenia czynności procesowej, 2) uzasadnionej obawy, że osoba podejrzana w inny bezprawny sposób będzie utrudniała przeprowadzenie czynności procesowej, albo 3) wystąpienia potrzeby niezwłocznego zastosowania środka zapobiegawczego. Zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie w innym celu niż ustawowo określony jest niedopuszczalne. Funkcjonariusze Służby Celno-Skarbowej wykonują czynności w oparciu o przepisy kodeksu postępowania karnego.

Sposób wykonania czynności ponadto podyktowany jest wytycznymi prokuratora prowadzącego postępowanie przygotowawcze, koniecznością ich sprawnego i ekonomicznego przeprowadzenia, jak również zapewnienia bezpieczeństwa osób nimi objętych i je przeprowadzających, jak również osób trzecich.

Zaznaczenia wymaga, iż w analizowanej sprawie żadne zatrzymanie, dokonane w miejscu pełnienia służby funkcjonariuszy z Oddziału Celnego w Hrebennem, nie nastąpiło z użyciem środków przymusu bezpośredniego w obecności osób postronnych.

O profesjonalizmie funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej z Biura Inspekcji Wewnętrznej dokonujących zatrzymań świadczy fakt, że w protokołach nie zgłoszono żadnej uwagi dotyczącej sposobu przeprowadzenia przeszukań, a w terminie późniejszym nie wpłynęło żadne zażalenie na sposób ich przeprowadzenia.

Ad. 6

Czy możliwe jest określenie terminu na przeprowadzenie postępowania, które dawałoby możliwości zbadania sprawy, a jednocześnie byłoby terminem po którym funkcjonariusz ma gwarantowany powrót do wykonywania czynności służbowych, związku z dotychczasową przewlekłością postępowań (nawet 13 lat) zamyka ono drogę funkcjonowania zawodowego i osobistego oskarżonego funkcjonariusza, a jednocześnie naraża to służbę celno-skarbową na braki kadrowe i straty finansowe (nadgodziny, odszkodowania, zadośćuczynienia) ?

Odpowiedź na pytanie 6 znajduje się we właściwości Ministerstwa Sprawiedliwości. Adresatem Interpelacji nr 1194 jest Minister Finansów, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Minister Sprawiedliwości.

Ad. 7

Czy jest możliwe nadanie większych uprawnień Izby w zakresie przeprowadzenia wewnętrznych procedur dyscyplinarnych w przypadku braku dowodów bezpośrednich, tylko w oparciu o poszlaki i pomówienia, co dawałoby możliwość profesjonalnego podejścia do sprawy i unikania błędów w ocenie wymiaru sprawiedliwości ?

Przesłanki odpowiedzialności karnej, jak również przebieg postępowania karnego, w tym gromadzenia i oceny dowodów, regulowany jest przepisami Kodeksu karnego i Kodeksu postępowania karnego. Podobnie przesłanki odpowiedzialności dyscyplinarnej funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej, jak również sposób prowadzenia postępowania dyscyplinarnego i wyjaśniającego określony jest w przepisach ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej. W zakresie nieuregulowanym ustawą o Krajowej Administracji Skarbowej odpowiednie zastosowanie mają przepisy Kodeksu postępowania karnego. Żaden ze wskazanych rodzajów odpowiedzialności nie opiera się na poszlakach i pomówieniach.

W chwili obecnej nie prowadzi się prac polegających na koordynowaniu /opracowaniu regulacji zwiększających uprawnienia organów Krajowej Administracji Skarbowej w zakresie przeprowadzania wewnętrznych procedur dyscyplinarnych. Odpowiedzialność dyscyplinarna funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej uregulowana jest w Dziale VII ustawy z dnia 16 listopada 2016r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2023 r. poz. 615).

Ad. 8

Jaki jest stan zabezpieczenia obsługi celnej przez funkcjonariuszy na przejściu granicznym Hrebennem ? Ilu funkcjonariuszy Oddziału Celnego w Hrebennem posiada broń służbową lub co najmniej urządzenia tzw. paralizatory ewentualnie inne urządzenia obronne i jakie?

Sytuacja kadrowa w Oddziale Celnym w Hrebennem była i jest na bieżąco monitorowana przez Naczelnika Lubelskiego Urzędu Celnego w porozumieniu z Dyrektorem Izby Administracji Skarbowej w Lublinie.

W tym miejscu należy wyjaśnić, że Kierownictwo Krajowej Administracji Skarbowej podjęło szereg działań w celu poprawy jakości obsługi przejść granicznych pozostających we właściwości miejscowej Naczelnika Lubelskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Białej Podlaskiej.

Z dniem 1 października 2023r. Szef Krajowej Administracji Skarbowej zwiększył plan zatrudnienia funkcjonariuszy służby Celno-Skarbowej w Oddziale Celnym w Hrebennem o 25 etatów. Dodatkowo, z dniem 1 stycznia 2024r. jednostka otrzymała zgodę na przekształcenie 10 etatów z korpusu służby cywilnej na etaty funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej.

Dodatkowo trzeba podkreślić, że w okresie od września 2022r. do listopada 2023r. prowadzona była akcja wsparcia kadrowego Lubelskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Białej Podlaskiej, poprzez czasowe przeniesienie funkcjonariuszy z innych izb administracji skarbowej. We wskazanym okresie, do wsparcia w ramach

czasowego przeniesienia skierowano 973 funkcjonariuszy, na co dzień pełniących służbę w innych jednostkach organizacyjnych KAS. Ponadto w pierwszym kwartale 2024r., za zgodą Szefa KAS, kontynuowane jest wsparcie kadrowe dla OC w Hrebennem w liczbie ok. 90 funkcjonariuszy miesięcznie.

W Oddziale Celnym w Hrebennem pełni służbę około 180 funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej – liczba ta jest zmienna z uwagi na fluktuację kadr. Na zmianie każdorazowo powinno pełnić służbę 32 funkcjonariuszy, natomiast obecnie na zmianie pełni służbę 27 funkcjonariuszy. Broń krótka przydzielona jest 9 funkcjonariuszom, dodatkowo na stanie Oddziału Celnego znajdują się dwa paralizatory.

Ad. 9

W sytuacji wzrostu ruchu granicznego z Ukrainą i importem dużej ilości towarów, biorąc pod uwagę liczbę funkcjonariuszy Służby Celno - Skarbowej, czy posiadają oni wystarczającą ilość czasu na prawidłowe wykonanie niezbędnych procedur kontrolnych?

Jednym z priorytetowych zadań Krajowej Administracji Skarbowej jest ochrona obszaru celnego i granic zewnętrznych UE, która polega przede wszystkim na prowadzeniu działań kontrolnych, zmierzających do zapobiegania nielegalnego przywozu i wywozu towarów.

Minimalne poziomy kontroli dla drogowych przejść granicznych, w zakresie przeprowadzania efektywnej kontroli celnej towarów i środków transportu w ruchu osobowym zostały zatwierdzone przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej. Dla kontroli szczegółowej, która jest realizowana w Budyńku Kontroli Szczegółowej (BKS), poziom jest ustalony dla każdego oddziału celnego indywidualnie, przy uwzględnieniu infrastruktury, natężenia ruchu oraz zasobów kadrowych. Poziomy kontroli zostały ustalone przy udziale przedstawicieli wszystkich izb granicznych.

Funkcjonariusze Oddziału celnego w Hrebennem wykonują swoje obowiązki zgodnie z przepisami prawa i wytycznymi, jednakże procedura dopuszczenia do obrotu wpływa na wydłużenie czasu trwania odprawy. Zarówno specyfika przejścia, jak i rodzaj towaru (produkty rolno-spożywcze), konieczność kierowania takich towarów do kontroli innych służb oraz ograniczona ilość miejsc postojowych na terenie przejścia negatywnie wpływa na płynność ruchu i ilość odprawianych.

Ad. 10

Czy w Lubelskim Urzędzie Celno-Skarbowym w Białej Podlaskiej zostały opracowane i obowiązują procedury w sytuacji kontroli celnej tzw. "trudnych podróży", którzy zachowują się agresywnie, zastraszają funkcjonariuszy, utrudniają prowadzenie czynności kontrolnych i nie stosują się do poleceń funkcjonariuszy?

W Lubelskim Urzędzie Celno-Skarbowym w Białej Podlaskiej, we wskazanym w pytaniu obszarze, zostało wydane przez Naczelnika Lubelskiego Urzędu Celno-Skarbowego:

- polecenie z dnia 26 listopada 2018 r. wskazujące tryb postępowania w przypadku zaistnienia sytuacji mogących stanowić zagrożenie dla funkcjonariuszy SCS.

- pismo z dnia 9 września 2019 r.

- pismo z dnia 3 sierpnia 2023 r. w sprawie raportowania o sytuacjach mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo służby.

W piśmie z dnia 9 września 2019 r. nałożono na funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej, w przypadku utrudniania kontroli przez podróżnego, obowiązek informowania kierownika zmiany o każdym przypadku niedozwolonego zachowania, zobligowano podległych funkcjonariuszy do zabezpieczenia dowodów postępowania podróżnych oraz stosowania adekwatnych sankcji a także zobowiązano do stosowania obowiązujących procedur. Pismo z dnia 3 sierpnia 2023 r. dotyczyło raportowania o sytuacjach mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo służby i przypominało o sposobie postępowania w takich sytuacjach.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów

Marcin Łoboda

Sekretarz Stanu Szef Krajowej Administracji Skarbowej